

Jutlus Külaasemel R, 22.12.17 kell 12.00

Lektsioonid: Js 44:21–23; Jh 20:24–29

Pihikõne: pihimanitsus agendast lk 246

Jutlus: Gl 4:3–5

Laulud: 12 (1–7); 166 (1–3, 4); 402 (1–3); 303 (1–5)

Nõnda on ka meiega: kui me olime väetid lapsed, siis olime orjuses maailma algainete meeevalla all. Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla, lahti ostma seadusealuseid, et me saaksime pojaseisuse.

Oleme täna siin Külaasemel peaaegu advendiaja ja jõulupühade piiril. Eile oli toomapäev ja talvine pööripäev. Ülehomme on juba jõululaupäev.

Samas kuuleme, kuidas inimesed soovivad üksteisele ja meilegi juba praegu häid jõule, korraldavad jõulupidusid, laulavad jõululaule jne ehkki advendiaeg pole veel lõppenud.

Ühest küljest ei saa seda jõulude eeltähistamist pahaks panna, sest mis võib pimedas põhjamaa novembris-detsembris olla paremat kui et inimesed on rõõmsad. Nõnda jõudis tänava jõulukuusk Tallinna Raekoja platsile juba novembri keskel, ligi kolm nädalat enne advendiaja algust. Ja jõuluatribuutika on meie polettidel samuti juba alates novembrist.

Teisest küljest pole meil kombeks väärtustada advendiaja kiriklikku tähendust olla mitte jõulude rõõmus eeltähistamine, vaid jõulude ettevalmistusaeg, aeg mõtiskleda selle üle, mida siis jõulud tegelikult tähendavad. Eelmise kolmapäeva populaarses telesaates „Suud puhtaks“ räägiti küll avameelselt usust ja religioonist, kuid kristlased olid seal ühe religiooni esindajad teiste seas ja jõuludest kui kristlaste kesketest pühadest – ja põhjusest, miks üldse sellise teemaga saade sellisel ajal eetrisse läks – tegelikult juttu ei olnud.

Kuid meil kui ristirahval ja üle 800 aasta kristlikus keskkonnas elanud rahval on tarvis meeles pidada jõulude olemust. Ja milline aeg võiks selleks olla sobivam kui advendiaeg, jõuluootusaeg!

Kordame tähtsama üle.

1. Jõulud on Jeesuse sünnipäev. Selles tähenduses peetakse jõule u 4. sajandist alates, mil paganlikud talvise pööripäeva pidustused asendati ristiusu riigiusuna kehtestanud Rooma riigis kristliku tähtpäevaga.

2. Jeesus Naatsaretist on ajalooallikais figureeriv ajaline isik. Kuid ta polnud tavaline juudi poisilaps, kes üle 2000 aasta tagasi Iisraeli väikelinnas Petlemmas sündis, vaid tema sünniga olid seotud taevased jõud: VT pohvetid ja inglid kuulutasid tema sündi ette.

3. Kristlaste usutunnistuse kohaselt on Jeesus Naatsaretist tegelikult Jumala Poeg. Mis omakorda tähendab seda, et kui Jeesus sündis inimese kombel emahüst, siis pole juhtunud vähemat kui et Jumal sai inimeseks!

Kuid seda, miks Jumal inimeseks sai, polegi enam nii kerge mõista. Küsimusega, miks sai Jumal inimeseks on tegelenud teoloogiaajaloo helgemad pead, kuid lõplikku vastust pole ikkagi. Sest see lõplik vastus on Jumala peas ja Tema avaldab selle alles aegade lõpul.

Ent ühtteist me siiski taipame, sest Jumal on niimoodi tahtnud. Tema on meile pärandanud Piibli, mis kujutab endast Jumala ilmutuse inimlikku üleskirjutust.

Lugesin kõne aluseks apostel Pauluse tõlgenduse Gl 4:3–5 selle kohta, miks on Jumal inimeseks saanud.

Pauluse meelest olid kõik inimesed enne Jumala Poja tulekut orjad. Keda inimkond siis orjas? Paulus räägib siin kahest rühmast, kelleks tal oli inimesi kõige lihtsam jagada: paganatest ja juutidest. Ehk: nendest, kes Looja Jumalat tunnevad ja nendest, kes ei tunne. Paganad orjasid astroloogia ja maagia kaudu ebajumalaid ja deemoneid, kelle abil lootsid karmis maailmas hõlpsamini toime tulla. Juudid aga järgisid – nt hingamispäeva ja pühade kindlaksmääramiseks – orjalikult taevakehi, lisaks igasugu rituaale, mille abil lootsid meele järgi olla Moosesele käsuõpetuse andnud Jumalale.

Küllap tunneme selles orjamises ära ka tänapäevainimeste kombeid, võib-olla meie endigi omi. Kas

püüame mingite vaimsete õpetuste abil karmi saatust mahendada või klammerdume kuulekalt ja vahel koguni karmilt käskude pidamisse? Kas tekitame vahel ka iseendale raame, mis takistavad meil Jumala antud vabadust vastu võtta?

Lugesin eilse toomapäeva meenutuseks evangeeliumitekstina loo, kuidas jünger Toomas ei uskunud, et ülestõusnud Jeesus on jüngreid külastanud. Miks ta ei uskunud? Sellepärast, et ta oli oma uskumisvõimele ise piirid seadnud: „Kui ma ei näe tema käte sees naelajälgi ning ei pista oma sõrme naelte asemeisse ega oma kätt tema külje sisse, ei usu ma mitte!”

Paulus aga ütleb, et korraga tuli orjapõlvele lõpp. Aeg, mille Jumal oli määranud reeglite järgmiseks, lõppes ja Jumal sai inimeseks. Selleks, et kogu loodu – sh vaimse maailma – valitsejana kinkida inimesele vabadus. Paulus nimetab seda vabadust pojaseisuseks, vastandades sellele orjaseisuse.

See ei tähenda muud kui et inimene, kes tunnistab Issandana Jumala Poega Jeesust Kristust, on koos temaga kogu universumi valitseja ega pea enam orjama mitte mitte midagi muud, mis on loodud – ei iseenda kinnismõtteid, teisi inimesi, ebajumalaid ega seadusi. Kristus on uskliku inimese lihtsalt kõigest sellest vabaks ostnud. Seetõttu on jõulud eelkõige vabadusepäha.

Kuid jõulud on ka tänupüha. Ei saa ju olla muud kui tänulik Jumalale, kes puhtalt halastusest ja armust on inimese sellise ohvri abil vabaks ostnud! Ja see tänulikkus on kristlasi kõigil aegadel pannud siiski teenima. Pannud neid Jumala poja seisuses olevate vabade isandatena arvestama kõigi inimeste ja ühiskondade heaoluga.

Nõnda siis meenutan äsjamöödunud reformatsooni 500. aastapäeva valguses Lutheri kuulsat dialektilist väidet: ristiinimene pole mitte kellegi ori – ta on usus Kristusse täiesti vaba. Ja samas on ristiinimene oma vabaduse eest nii tänulik, et tahab teenida Jumalat ja ligimest maailmas, mille Jumal on loonud.

Olgu siis eesootavad jõulud ka meie jaoks vabaduse- ja tänupühad!

Aamen.